

LEBONTJÁK A FEHÉR HATTYÚT

Eltűnik a főváros legrégebb szállodája

A múlt századbeli Pest ismerősei és rajongói nem mehetnek el minden meghatottság és megilletődés nélkül a nagy multu *Fehér Hattyú* szálloda elmúlása mellett.

A Rákóczi-út négy alatt e pillanatban még áll az öreg egyemeletes sárga épület. Keskeny, hosszúkás ablakai szomorúan néznek szembe a régi Nemzeti Színház árván maradt telkén dísztelenkedő „ideiglenes” üzletházzaival. Baloldalán a Károly-körút sarkán a szintén magas kort megért *Vigyázó*-palota tanuskodik az elmúlt időkről.

Az öreg cégétábláról a betűket már régen lemarta az idők választóvize. Csak nehezen lehet elolvasni: *Szálloda Hotel a Fehér Hattyúhoz — zum Weissen Schwan.*

A kapubejárat fölé ellenben frissen mázolt új tábla került: *A szálloda megszűnik, berendezés eladó.*

A kapu alatt *Krausz* úr, az utolsó bérlő személyesen árulja a kírakott ódivatú vas-kályhákat, rézágákat, öreg divánokat, tükröket, porcellán mosdókat, képeket, elmúlt szép idők utolsó rekvizitumait. Az udvar mélyében a *bontási iroda* már várja a csákányokat.

Bácsú a régi udvartól

Pillanatra eltűnődve és a multakon elandalogva, benézünk a nagy udvarba, amely valamikor a vidékről felözönlött szekerek, könnyű ekvipázsok befogadására szolgált. Voltak hozzá megfelelő méretű istállók is a fáradt lovak befogadására és megvendéglésére. Néhány kivénhedt öreg fa teregeti lombját az udvar közepén. Fényképész, díszműárú, fénynyomó, az uccai fronton divatárúkereskedő készülődik új hajlékba, mert augusztus elsejével már lejár a felmondásuk.

Sajnálják itthagyni ezt a meghitt, régi, csendes helyet, amelyet különösen az utóbbi években már igazán nem igen háborgatott a sűrű vendégjárás. A szállóvendégek lassan elmaradoztak, komfortosabb szállást kerestek. A *Fehér Hattyú* lassan öregedett ki, mint az egészséges vén ember és nyugodtan várta be az elmúlást, melynek egyszer holtbizonyosan el kell jönnie.

Hány éves a Fehér Hattyú?

Keresgélni, kutatgatni kezdtem a vén szálloda multjában. Mikor keletkezett? Ki alapította? Hány esztendő t érhettek meg az innár csákányra ítélt öreg falak?

Krausz Márkus, a bérlő azt mondja, hogy lehet már vagy háromszáz esztendő és mindig szállodai célokat szolgált, amióta felépítették. De persze ez már feltevés. Talán a volt tulajdonos, *Glück János*, többet tudna mondani.

Glück úr nagyon meghatódott, amikor elébe szegeztem a kérdéseimet.

— Kérem, bocsásson meg, de nem szívesen beszélek erről. Fájdalmas emlékeket ébreszt ez bennem. Hiszen, kérem, a *Fehér Hattyú* a *Glück-család* tulajdona volt. Úgy szállt apáról fiúra, amíg a mult év végén eladtam az épületet a *Georgiának*, mert őszintén szólva, nem volt pénzem, amiből felépíthetném. Így meg a régi formájában már nem volt életképes.

Közbevetőleg meg kell itt említenünk, hogy *Glück János* édes testvére az évekkel ezélt elhunyt, kiváló *Glück Frigyesnek*, akit méltán nevezhettek a pesti szállodások nesztorának. Régi, törzsökös szálloda-família. Emlékszem, néhány év előtt, amikor a sarkon álló *Vigyázó*-palota tulajdona örökségképpen a *Tudományos Akadémiára* szállt, boldogult *Glück Frigyesnek* nagy tervei voltak. Meg akarta venni a *Vigyázó*-palotát és a mellette levő *Fehér Hattyú* telkével egyesítve, itt akarta megépíteni *Budapest legnagyobb és legmodernebb szállodáját*. Ámde a szép terv csak álom maradt. Most már ennek is vége. Jönnék a bontó csákányok és egy régi pesti emlékekkel megint kevesebb lesz.

Emlékek a régi Kerepeti-útról

Hány esztendő is lehet a *Fehér Hattyú*?

— Bizony azt pontosan meg nem tudnám

mondani, mert a családi hagyatékunkban semmiféle okmány nem maradt róla. Lehet körülbelül kétszáz éves. Az bizonyos, hogy *Budapest egyik legrégebb szállodája volt a Fehér Hattyú.*

A szemei megnedvedednek és tovább mondja:

— A mi családunk 1860-ban vette a *Fehér Hattyút*, tehát idestova *nyolcvan éve* annak. De hogy kitől, mennyiért, azt bizony nem tudnám megmondani. Ebben az időben égett le a mostani *Pannonia* helyén a *Griff Madár*-hoz címzett szálloda, amely ugyancsak a régi igényeknek megfelelő beszálló vendéglő volt, nagy udvarral. Családunk, ha jól emlékszem, 1862-ben építtette az elpusztult *Griff Madár* helyén a mostani *Pannoniát*. Hasonló ősrégi szállodás familia volt akkoriban Pesten a *Westermeyer*-család is. A mostani *Clarus-cukrászda* helyén, a *Rákóczi út* tizenöt számú ház helyén állott a régi híres *Fehér Ló*. Bizony akkor még egészen más világ volt. A régi *Kerepesi úton*, a *Fehér Hattyú* körül, üres telkek, rétek terpeszkedtek. A ma is élő öregek közül már kevesen emlékeznek a híres *Beleznay-kertre*, amely a mostani *Eszterházy* uccától a *Sándor* uccáig húzódott. Szemben, a *Grassalkovich*-telken már állt a *Nemzeti Színház*. Mellette, a mostani *Múzeum körutat* akkor *Országútnak* hívták és itt zajlottak le a híres pesti országos vásárok, egészen a mostani *Deák* térig, végtelen hosszú kocsisorokkal, amelyek gazdástól, lovastól együtt a *Fehér Hattyú* tágas udvarán találtak vendégszerető magyaros fogadtatásra. Messze *Erdélyből* és a *Felvidékről* is eljöttek vásáros szekerek *Pestre*.

Modern bérpalota a Fehér Hattyú helyén

Bizony szép idők voltak azok, de elmúltak, mint az álom. És az elsüllyedt régi világ helyébe nemsokára *hatemeletes modern ház* kerül. Mert a *Georgia* hatalmas bérpalotát épít itt. Augusztus első napjaiban megkezdik a bontást.

Még mindig nem kaptam rá autentikus választ, hogy ki is alapította hát a *Fehér Hattyút* és mikor? Talán a szállodások és vendéglősök ipartestületében nyilvántartják az ilyen szakmabeli adatokat.

Tőlük sem tudok meg sokat:

— Sajnos, kérem, nem tudjuk, mert itt semmiféle régi feljegyzések vagy okmányok nincsenek a *Fehér Hattyú* multjáról. Tiszán csak szájhagyományokra vagyunk utalva és abból tudjuk, hogy a lebontásra kerülő *Fehér Hattyú* a régi *Pestnek legrégebb szállodája volt*, még abból az időből, amikor az idegenforgalmat nem gőzvasút, nem autóbusz, nem autó és nem repülőgép bonyolította le, hanem a delizsánsz és a magánfogat.

Különb is lényegileg mindegy, hogy kétszáz vagy háromszáz esztendő telt-e el azóta. Történelmi távlatból nézve, mindenképpen nagy idő. A régi *Pest* történelmének érdekes és színes lapja zárul le most augusztus elsejével.

Dobozi István